

Oszajcánál a korábban már említett *Zwornik* (Gyámkö) vagy a *Jutrznia* (Hajnal), illetve a *Wypadło w niedzielę* (Vasárnapra esett).

Ami viszont összeköti Jan Twardowskit és Waclaw Oszajcát (és talán minden papköltőt), az a szóhoz fűződő ambivalens viszony: egyfelől erőteljes hit a szóban, a szavak gyógyító erejében, másfelől mindkettejüknél felbukkan néha valami ezzel ellentétes állítás – a szó iránti bizalom hiánya, az a meggyőződés, hogy a szó tökéletlen: „de hiszen a szavak összessége miatt van, hogy csak a fele látható” – írja Twardowski a *Wyznanie* (Hitvallás) című versben; bűn az életem, pedig beletörődtem, hogy a kenyér és a szó legyen a jussom” – ez pedig Oszajca paradox hitvallása a *mówią* (mondják) című versből. A két szerző költészetének egyik központi szervező ereje a bibliai és költői beszéd (szó) koncepciói és funkciói között lévő feszültség.

Az európai kultúrkörhöz tartozó olvasók szélesebb köre szempontjából fontos tény, hogy még az úgynevezett vallásos lírához sorolható Waclaw Oszajca-versek is inkább költészeti, mintsem vallási viszonyrendszerben olvasandók. Nem követelnek több bibliai ismeretet, csak annyit, amennyi minden mai ember kulturális tudáskincsének nélkülözhetetlen része. Ugyanakkor viszont arra kényszerítik az olvasót, hogy mozgósítsa minden irodalmi érzékenységét, legyen képes friss szemmel tekinteni a minket körülvevő világra, a szeretetre, halálra, gyermekkorra, öregkorra, a történelemre, a műalkotásra.

Szenyán Erzsébet fordítása
(a versrészleteket
Kovács István fordította)

WACLAW OSZAJCA
Vasárnapra esett

*anyám nem akarta
felforgatni a hétköznapiak rendjét
vasárnap szült meg engem
nem akarva egyetlen embernek
testem és lelkem mindörökre eladni
nőtleniséget fogadtam
nem akarva taplóként
egyetlen ághoz nőni
nem építettem házat*

*ma úgy vélem hogy bizonyára vétkeztem
mert valóban nincs ház
és benne asszony akinek
első és utolsó embere lehetnék
és nincs gyermek
akinél szebb és okosabb gyermek
egy se volna*

*vagyishogy rosszul cselekedtem
mert hiszen bűn csökkenteni a csodát
ha még oly gyenge fény sugarral is
mit lehessen tenni
mindig a tűző nap elől
húzódik árnyékba az ember
ott több az élet*

Tőlem nem kell félned

Júdás
tőlem nem kell félned
nem vetek rád követ
nem nyálazlak össze könyörülettel
babérkoszorút
se akasztok nyakadba

társad vagyok
pihenjünk meg Júdás
telepedjünk le az útjelzőre
ha úgy is ugyanoda tartunk

belevakultunk Júdás a fényözönbe
tőlem még előbb te
minthogy idősebb vagy és bölcsebb
tudott az az óra
amikor a Pásztor kiragadja a bárányt
a farkas álkapcsából

beszélj Júdás
tőled akarok tanulni
hallgatsz
hát igaz
már mindent elmondtál
amit mondanod kellett
időd lejárt
rajtam a sor
gyónom neked Júdás
hogya továbbra is kedvtelve hordom testemben
a fizetségért meggyalázott vért

a hazug csókoktól
felpuffadt ajkakat
s mindenesetre ruhám alatt rejtegetem
a kötelet neked vagy másnak
naponta megszámlálom amit félretettem
elegendő-e a bűnre
suttogva szólok mert berekedtem
kikiáltozva az el nem hitt igazságot

Imádkozom hozzád Júdás
tedd hogy ne dűljam szét
az evilági rendet
hogya az Istent ne kábítsam
az ima ezüstjeivel
hogya barátaimat ne terheljem
álmaimmal
és türelmesen meghallgassam ellenségeim
hogya a megtérítésig cipeljem a bűnt
hogya akkor is szeressek
amikor nyakamba húzom a hurkot
azért is imádkozom hozzád
hogya ne jöjjenek rosszkor
s hogya megjönni egyáltalán képtelen legyek

add ide amulettedet
meg akarom csókolni
és meg akarom jegyezni
a vérrel beléírt ígét
barátom miért jöttél

Gyámkő

igen
én vagyok a fény határa
bennem találkozik kelet a nyugattal
észak a déllel
elég egyetlen léptem
és már odébb toltam
odébb vittem magamban a delejességnek
és fényességnek ezt a gyámkövét
én vagyok
az ősföld és az ősóceán

az élet kezdete tűzben és vízben
lélekben és testben
így együtt vagyok szakrum és profánom
megkereszteltek Isten nevével
amely folyvást megfajtásomra vár
én az ember aki számodra és számomra is
képe és hasonlatossága leszek
ezt örömtől
szenvedve teszem hogya mit sem tudva tudom

A Tékozló Fiú – Rembrandt

*Kerülő utat tettél és
túl későn érkeztél
amikor atyád hosszan nézett
utánad és megnémult a csöndtől
most ujjbegyeivel próbál meglátni téged
mindhiába
ujjai belegöbbedtek a rózsafüzérbe
érted*

öcsém akit nem ismerek

*a legkisebb fiút
atyám te temetted el
magad vitted deszkapólyában
bő hálóingben és ingecskeben
te keresztelted meg homokkal
felkented őt könnyeiddel
te magad voltál
teremtője és sírásója
ahogy az atyához illik*

igaztalan végítélet a napraforgótáblán

*végtelen számú napraforgó
megannyi aranykoronával ékesített
szent isten kiválasztottja
követi szemével a felhős égbolt
fölé emelkedő urat*

*amíg leszáll az est
az elragadtatás kitekeri nyakukat*

*dicsfény nélkül fekete magoktól súlyosan
az elvirágzottak menekülnek meg
amelyek a föld nehéz istenének
sötét arcába bámulnak*

Mária Magdolna – Antoni Canova

*a vétkező asszony görcsbe rándult ujjakkal
kifordított kézfejét combjain pihentette
a nyitott markok mint üres illatszeres tálacskák
és beléjük csermelyeznek könnyei
határfolyam
a kétféle szeretet között*

A Levelek a sztrájkok idejéből ciklusból

nem

ma nem félek a nagy szavaktól
még ép' hogy csak csíráznak bennünk
mint a mákszem

ezredes úr

mondta
hogy nehezemre esik az érckereszteket és az érdem-
jeleket feltűzni
hiszen emberölésért kapja őket az ember
úgy gondoltam akkor
érezgős a vénember
lám ezt teszi a hősökkel az agyérelmeszesedés

ma én gubbasztok a lövészárookban
nem lövök
nem gyilkolok
de
a repeszt hordani fogom magamban

professzor úr

biztosan emlékszik arra az egy évvel ezelőtti estre
amikor a Mazúri-tavakon vízbe fulladt egy diákunk
akkor arról beszélgettünk hogy az egyetemistáknak
elég a vodka, a diszkó és a szeksz
több se kell a boldogságukhoz
róluk szólva meg se fordult a fejünkben
hogy a nemzedékünkhöz mérjük őket
nem is beszélve a háborús ellenállók nemzedékéről

hát kolléga úr
bizony tévedtünk
azon az este megfélekedtünk
egy dologról
hogy mi tudtuk ki kicsoda
kit kell lelőni vagy kopaszra borotválni
ma
mindegyikük
bíró és végrehajtó egy személyben
és egyetlen paranccsal se menthető fel a lelkiis-
meretük

barátom

írod hogy ez örültség
hogy mindösszesen harminc százalék
hogy törvénysértők vagyunk hogy aláássuk az
államot
stb

annyi éven át tartó törvényesség alatt a száza-
lékokról
te és a tieid döntöttek
azok után akik valószínűsíteni akarták őket
vértócsa maradt az aszfalton
a zászlókon
de leginkább az emlékezetben

nem jövünk hozzád zárt sorokban
nem lepünk meg váratlanul
mi magunk építünk magunkból falat
a sarkukból kiemelt ajtók helyén
az engedélyekhez nem kötött jogokban hiszünk
légy egészséges és gondolkozz el azon
és mérlegeld azt
ellened vagyok-e vagy érted

***

ma tizenöt órakor befejezzük
de nem lesz semmiféle aláírás
és biztos hogy senkit se emelnek vállra
már nem hiszünk
a becsavart töltőtollak idejében
és az ígéreték pecsétjeiben

magunkra maradunk
és magunkban írjuk alá és pecsételjük le
a lelkiismeretünkkel kötött megállapodást

Kovács István fordításai